

ANALFABETISMUL FINANCIAR - MIT SAU REALITATE

CZU: 336.7: 001.92

BUDURIN-FURCULIȚĂ Cristina¹, IOVU-CARAUȘ Marina²^{1,2} Colegiul National de Comerț al ASEM, Chișinău, Republica MoldovaE-mails: ¹budurin.cristina@yahoo.com; ²iovum@mail.ru

“Dacă nu știi cum să ai grijă de bani, banii vor sta departe de tine”
– Robert T. Kiyosaki

Summary: The effort to conceptualize financial illiteracy, identified as a socio-educational problem of the post-modern society, requires a specialized multisectoral mobilization in order to prevent and combat this phenomenon. The social and personal effects, analysed a priori or procedurally, reveal a series of characteristic transformations, on the one hand at the individual level and on the other hand at the social level. These are evident in the structure of the personality model, during the educational process, in the personal socio-professional integration and the socio-individual progress. This article aims to investigate the problem of financial illiteracy in the Republic of Moldova based on statistical data, global analyses, highlighting its causes at the micro and macro social level, as well as revealing some practical implications in the field of financial counselling. In order to achieve this assertion, a series of data regarding elements of education, in particular of the financial one, reported worldwide, realised by different international scientific organizations have been used.

Cuvinte-cheie: analfabetism, alfabetism, analfabetism funcțional, analfabetism financiar, educație financiară, implicații sociale ale analfabetismului financiar, soluții de reducere a efectelor analfabetismului financiar, consilierea și maximizarea autoeficienței în tranzacțiile proprii.

JEL Classifications: A22

Introducere.

Eclectismul direcționat pe măsurarea competențelor financiare cognitive și a celor instrumental-aplicative în viața socială, validate pe un eșantion de 142 de țări, decelează prezența analfabetismului financiar. În urma studiului efectual de Word Bank Development Research Group ”Financial Literacy Around the World”, având la bază întrebări cu referire la capacitatea adulților de evaluare a riscului financiar al investițiilor, conștientizarea efectelor inflației, evaluarea capitalului împrumutat, datele sintetizate demonstrează existența unui grad de alfabetizare financiară a populației la nivel mondial ce variază de la 13 % până la 71 %. Cu toate că acest termen încă nu este în uzul cetățenilor țării noastre, fenomenul este unul valid și drept urmare consecințele se fac resimțite tot mai accentuat. Tocmai din acest motiv, axarea în componenta educațională pe instruirea financiară devine indubitabilă. Pentru a evita capcana unei plase de dezinformare, organele statale, agenții economici, băncile comerciale și instituțiile financiar-bancare întreprind măsuri și acțiuni concrete de consiliere a tinerii generații, care au ca scop diminuarea nivelului de analfabetism financiar și de a spori interesul față de instruirea financiară.

Conținutul articolului.

Analfabetismul reprezintă starea unui grup de persoane sau colectivități ca urmare a absenței competențelor de scris și citit. Operaționalizarea cu conceptul de analfabetism, permite evidențierea mai multor perspective de analiză a fenomenului. Astfel, putem vorbi de *analfabetism ca stare* (urmare a absenței competențelor de scris și citit), *analfabetism ca proces* (urmare a condițiilor socio-educative) care îi facilitează dezvoltarea, *analfabetism ca funcționalitate* (urmare a lipsei alfabetizării cu privire la cunoaștere, practici și intervenții în realitatea socială în diverse domenii). Opiniile asupra acestui fenomen sunt destul de

contradictorii și pornesc de la ideea că a nu ști să citești și să scrii reprezintă cea mai mare piedică în integrarea socială a unei persoane. Însă, chiar și cei care deprind aceste abilități pot întâmpina dificultăți în a decodifica diferite mesaje, tocmai din acest motiv *analfabetismul* pare a cuprinde o gamă mult mai largă de sensuri decât ce cred oamenii în general. De fapt, analfabetismul de bază se referă la persoanele care nu au urmat o școlarizare și, prin urmare, nu pot citi, scrie, nici măcar socoti la un nivel elementar. Pe lângă acest tip de analfabetism, secolul XX a dat naștere analfabetismului funcțional care reprezintă un fenomen caracteristic tinerilor sau adulților care au urmat și au absolvit cursurile unei școli, poate chiar ale unei facultăți, dar nu înțeleg sau nu știu să folosească competențele de lectură sau de calcul pentru a se putea integra în comunitate. Prin urmare, secolul XXI a definit și alte forme de analfabetism ce se extind spre noi domenii, dând naștere analfabetismului matematic, analfabetismului geografic, analfabetismului lingvistic, analfabetismul digital sau cel tehnologic.

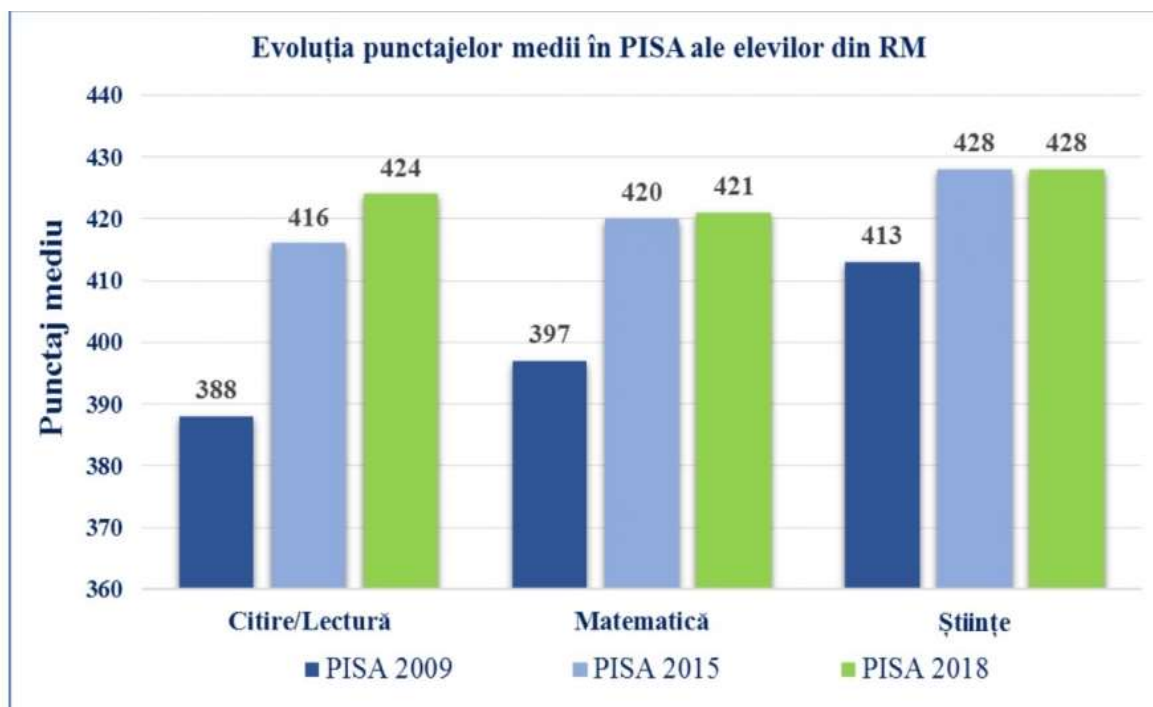
Într-o societate informațională, abilitatea de a folosi calculatorul la un nivel de bază reprezintă un adevărat handicap, care-l împiedică pe tânăr să se integreze activ pe piața muncii. Abundența de informații din mediul online și incapacitatea de a discerne sursele corecte, scoate în evidență o altă formă de analfabetism, cel media, care poate fi combătut prin exersarea gândirii critice. În 2011 Comisia Europeană a informat că *43% dintre tineri sunt semianalfabeți*, deoarece nu sunt capabili să înțeleagă sau să redacteze un text, nu dețin cunoștințe elementare și nu pot formula o opinie. Lucrurile ajung în 2013 atât de grave încât 4 din 10 studenți abandonează instituțiile de învățământ din cauza acestor probleme. În 2016 diploma de absolvire a unei școli nu oferă garanția că elevul nu suferă de vre-un tip de analfabetism. Iar în 2020 *cu siguranță cu nu există siguranța că ce înveți e ceea ce se va cere la locul de muncă*. Soluția propusă de specialiștii în educație pentru a „combate” aceste tipuri de analfabetism este învățarea continuă și perfecționarea în domenii cerute fie pe piața muncii, fie tot mai prezente în viața de zi cu zi.

Statistic, procentul analfabeților este redus în R. Moldova, numărul celor care știu să citească și să scrie la ultimul recensământ conform datelor Biroului Național de Statistică ajungea la aproape 3 502 272 persoane și plasează țara noastră pe locul 52 în lume după nivelul de alfabetizare cu o pondere de 98,6 %. Locul ocupat de R. Moldova face parte din categoria țărilor cu cei mai puțini analfabeți alături de: Emiratele Arabe, Turcia, Germania sau Andora. Cu toate acestea, un raport al Comisiei Europene arată o situație mult mai gravă privind un tip de analfabetism cu implicații mult mai grave în comunitate și anume ***analfabetismului funcțional***. Această definiție a fost introdusă în anul 1978 de UNESCO și rămâne valabil și astăzi, operaționalizată ca ”o persoană analfabetă funcțional este acea persoană care nu are știința de carte pentru a demara acele activități care să îi asigure funcționarea efectivă în grupul sau comunitatea din care face parte în scopul dezvoltării personale și sociale”. Dimensiunile operaționale ale problematicii analfabetismului funcțional se identifică prin raportarea la capacitățile unei persoane în raport cu achizițiile legate de cunoaștere (comprehensivitate, explicație, știință, aplicabilitate, reprezentare). În acest context, persoanele care au dificultăți la nivelul dimensiunilor analizate, nu înțeleg conținutul și modul în care se completează un formular, nu percep prescripții sau instrucțiuni de utilizare simple a diferitor obiecte achiziționate, nu conștientizează mesajul din presa scrisă, nu se pot orienta după hartă, nu știu să utilizeze un dicționar, nu răspund la întrebări legate de subiectul propus, reformulează deficitar, eronează explicațiile legate de subiectul solicitat, etc.

La nivel de problemă socială, indicatorii măsurabili corelați cu analfabetismul funcțional ca proces, sunt determinați de numărul de persoane care au abandonat timpuriu școala, de numărul persoanelor adulte care nu urmează nici o formă de pregătire profesională după ce au absolvit nivelul minim obligatoriu școlar, de rezultatele slabe la evaluările PISA, de rezultate scăzute la BAC și alte examene de calificare, de numărul redus de programe de formare continuă a

adultilor, de programe educaționale care nu corespund nevoilor de dezvoltare socială (<https://mecc.gov.md/ro/content/invatare-pe-tot-parcursul-vietii>)

Conform datelor testului PISA, programul internațional care evoluează competențele elevilor la trei domenii de bază: citire/lectură, matematică și științe, R. Moldova s-a plasat pe locul 51 din 79. Astfel țara noastră apare printre cele 16 țări care nu au descreșteri la punctaje în comparație cu perioada 2015 și respectiv 2009, ba chiar avem și o ușoară creștere, dar totuși lasă multe puncte de suspensie la capitolul educație. Punctajul mediu al testului este de 487 de puncte, astfel, elevii din R. Moldova au acumulat 424 puncte la citire/lectură, 421 la matematică și 428 la științe.

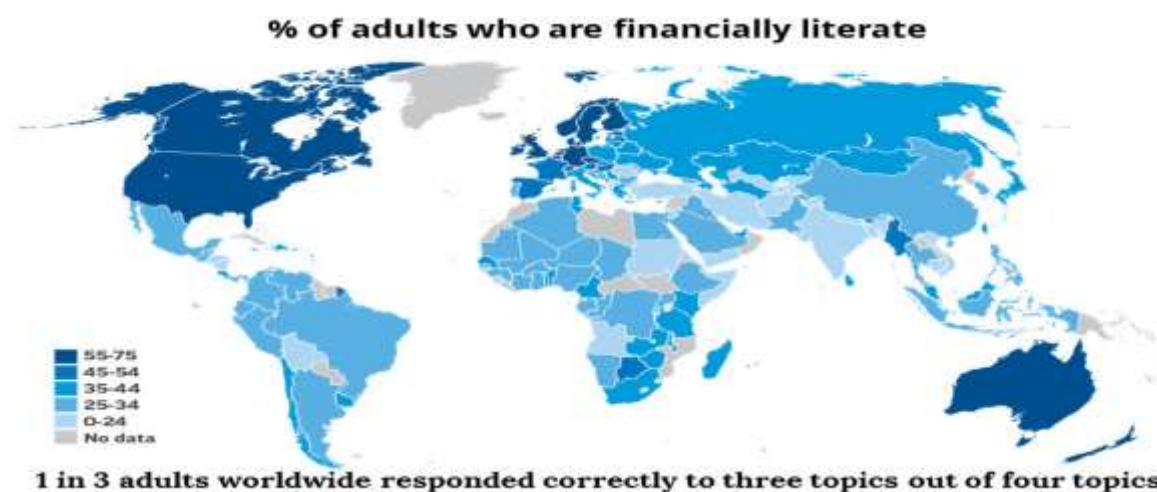
Sursa: Raportul cu privire la rezultatele Republicii Moldova în Programul Internațional de Evaluare a Elevilor - PISA 2018

Astfel analizate, comparate și sistematizate aceste date denotă faptul că în R. Moldova gradul de analfabetism funcțional este în valoare de 43%. Pe lângă această formă de analfabetism, de care se vorbește tot mai des, există și tipuri numite „ascunse“ sau mai puțin conștientizate de membri unei comunități. Specialiștii în educație vorbesc despre aceste tipuri de analfabetism ca despre un pericol mult mai mare pentru societate, deoarece cei care se confruntă cu acestea nu-și dau seama de importanța lor. Astfel, unul dintre aceste tipuri de analfabetism este cel financiar, din cauza căruia mulți oameni își pierd viziunea de ansamblu și nu pot lua decizii autonome care să le garanteze siguranța financiară, ceea ce poate da naștere unor pierderi economice. Noțiunea de finanțe ține de relațiile financiare, de credit, de asigurări și reasigurări, de gestionare a resurselor financiare proprii.

Analfabetismul financiar se concretizează în incapacitatea oamenilor de a înțelege conceptele financiare esențiale în luarea deciziilor în cunoștință de cauză privind economisirea, investirea, împrumuturile. În speță se racordează la incapacitatea de a-și gestiona propriul buget de venituri și cheltuieli.

Potrivit datelor Word Bank cu privire la analiza *analfabetismului financiar* în lume, circa 33 % din adulți se încadrează în această categorie iar cetățenii țării noastre nu fac o excepție. Când se face referire la analfabetismul financiar nu se analizează studiile economice aprofundate,

liceale, universitare sau postuniversitare. Este vorba despre un nivel minim de alfabetizare financiară, care să permită oamenilor să se descurce ușor cu conceptele financiare de zi cu zi ca: rata dobânzii de politică monetară, capitalizarea dobânzilor, inflația și diversificarea riscului. Studiul a fost realizat pe baza unor întrebări legate de aceste concepte fundamentale necesare atunci când cineva ia o decizie financiară, iar, R. Moldova a înregistrat un nivel de 27 % de alfabetizare financiară. Un indicator satisfăcător în comparație cu alte țări cum ar fi România 22%, Turcia 24%, Portugalia 26%, dar și nesatisfăcător dacă facem referire la Ucraina 40%, Rusia 38%, Italia 37%. Danemarca a înregistrat cel mai mare indice 71%. Media în Uniunea Europeană este de 52%. Astfel putem conchide că 73% sau 2/3 dintre moldoveni au probleme în a înțelege pericolele inflației, majoritatea populației nu percepe riscul asociat cu un credit bancar etc. Doar 17 % dintre cei chestionați consideră că au cunoștințe financiare bune iar 37 % admit că sunt sub nota 5, pe o scară de la 1 la 10 la cunoștințe în domeniul financiar.

Sursa: World Bank Development Research Group "Financial Literacy Around the World"

În aceeași ordine de idei s-a constatat că majoritatea moldovenilor nu pot răspunde corect la întrebări simple legate de modul în care se acumulează dobânzile la o sumă, într-un anumit interval, sau nu înțeleg în ce fel le afectează inflația veniturile, dacă și prețurile, și salariul cresc în aceeași proporție, sau cum influențează diversificarea unui portofoliu riscul de investiții. În R. Moldova, majoritatea cetățenilor nu sunt informați despre condițiile în care pot ajunge să fie raportați la o companie de creditare sau bancă, iar 3 din 10 cred că IBAN-ul este cu totul altceva decât ceea ce reprezintă de fapt. Vârsta medie a adulților cu un nivel ridicat de cultură financiară atestat în R. Moldova este categoria de vârstă 45-54 de ani.

Financial literacy: An economy-by-economy breakdown

ECONOMY	ADULTS WHO ARE FINANCIALLY LITERATE (%)	ECONOMY	ADULTS WHO ARE FINANCIALLY LITERATE (%)
Japan	43	Norway	71
Jordan	24	Pakistan	26
Kazakhstan	40	Panama	27
Kenya	38	Peru	28
Korea, Rep.	33	Philippines	25
Kosovo	20	Poland	42
Kuwait	44	Portugal	26
Kyrgyz Republic	18	Puerto Rico	32
Latvia	48	Romania	22
Lebanon	44	Russian Fed.	38
Lithuania	39	Rwanda	26
Luxembourg	53	Saudi Arabia	31
Macedonia, FYR	21	Senegal	40
Madagascar	38	Serbia	38
Malawi	35	Sierra Leone	21
Malaysia	36	Singapore	59
Mali	33	Slovak Republic	48
Malta	44	Slovenia	44
Mauritania	23	Somalia	15
Mauritius	39	South Africa	42
Mexico	32	Spain	49
Moldova	27	Sri Lanka	35
Mongolia	41	Sudan	21

Sursa: World Bank Development Research Group "Financial Literacy Around the World"

Un alt indicator ce determină nivelul de alfabetizare financiară al populației este gradul de utilizare a instrumentelor de plată, ce permite conștientizarea modului de gestionare a plăților electronice, eficientizarea timpului personal, comoditatea și siguranța plăților. Astfel, potrivit datelor Băncii Naționale a Moldovei, valoarea operațiunilor cu carduri (<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dsp/DSP1.xhtml?id=0&lang=ro>) efectuate în țară și peste hotare, a atins nivelul de 20 mld. lei, în trimestrul III al acestui an, după o creștere cu 19,4 la sută față de primul trimestru. Veniturile pe cardurile emise în țară ale moldovenilor au crescut de peste cinci ori în ultimii zece ani. Cele mai multe operațiuni, în sumă de 15,94 mld. lei, au fost realizate în trimestrul III 2019 pe teritoriul R. Moldova, iar cifrele denotă o continuă creștere. O simplă comparație făcută cu anul 2015 demonstrează că actualmente numărul de carduri aflate în circulație este cu 47 % mai mare. Iar dacă comparăm datele cu privire la valoarea plăților făcute fără numerar atunci vedem o creștere comparativă cu anul 2015 de 3,5 ori mai mare. Tranzacțiile peste hotare efectuate de posesorii cardurilor moldovenești s-au cifrat la 9,9 mld. lei, dintre care peste 89% din totalul operațiunilor au reprezentat achitări fără numerar.

Tabelul 1: Indicatorii activităților în cadrul sistemului de plăți cu cardul de plată din RM (2015-2019)

Indicatorul/ Anul de referință	2015	2016	2017	2018	2019 (sem I-III)
Numărul de carduri aflate în circulație	1,290,164	1,512,110	1,736,056	1,936,265	1,968,334
Numărul de carduri eliberate	709,510	546,261	567,056	613,770	581,69
Numărul de operații cu carduri emise în RM și efectuate în RM, mii lei	26,194,789	32,075,641	40,369,845	50,260,535	47,369,099
Retrageri de numerar, mii lei	19,754,156	21,668,917	24,284,394	26,461,944	20,943,155
Plăți fără numerar, mii lei	6,440,633	10,406,724	16,085,451	23,798,591	26,425,944
Numărul de operațiuni cu carduri emise în RM și efectuate în străinătate, mii lei	2,779,309	4,211,707	6,161,380	10,169,779	9,922,545

Numărul dispozitivelor speciale pentru plăți cu cardul	13,065	16,174	17,759	19,366	21,624
---	--------	--------	--------	--------	--------

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Peste jumătate din numărul operațiunilor cu carduri emise în Moldova efectuate în țară au reprezentat-o plățile fără numerar. Numărul plăților fără numerar cu instrumente de plată electronică s-a cifrat la 8,9 mil., în trimestrul II, dintr-un total de 16,2 mil. Datele BNM relevă însă că, în pofida numărului mare de tranzacții, valoarea plăților cu carduri este mult inferioară retragerilor de numerar, deși este în continuă creștere. Piața operațiunilor fără numerar efectuate în țară cu carduri emise în RM a crescut în trimestrul II cu 100 mil. lei față de primele trei luni ale anului și a atins un nivel record de 2,46 mld. lei. Achitățile cu instrumente de plată electronică la rețelele comerciale, benzinării și alte unități de prestare servicii au avut o pondere de 16,1 la sută din valoarea totală a operațiunilor. Un număr de 19 mii POS terminale instalate în rețelele de magazine, benzinării și alte unități de prestare a serviciilor sau comerț stau la dispoziția posesorilor celor peste 1,94 mil. carduri aflate în circulație la sfârșitul trimestrului II al anului 2019. Doar în lunile aprilie-iunie au fost instalate circa 600 de noi terminale. Dacă în țări precum Norvegia, Danemarca, Finlanda sau Suedia circa 90 la sută din plăți sunt efectuate cu cardul atunci în Republica Moldova, în 2018, doar 22,5% din plăți au fost efectuate cu cardul. Acest fapt vorbește de la sine despre un nivel scăzut de cultură financiară, despre o capacitate redusă de a ne administra eficient finanțele și de a ne gestiona rațional timpul. Un alt indicator al nivelului de educație financiară al populației poate fi considerat nivelul de tranzacționare a valutelor străine care în R. Moldova potrivit datelor Băncii Naționale a crescut cu 73% în 2019 față de 2016 la cumpărarea de valută și cu 34% pentru vânzarea valutelor străine de către persoanele fizice. Astfel volumul de valută cumpărată de la persoane fizice în 2019 a constituit 3,503.95 iar de vânzare 1,438.31 milioane dolari USD. Datele prezentate denotă și faptul că cetățenii R. Moldova oferă spre vânzare caselor de schimb valutar dublu (59%) față de volumul valutelor achiziționate, cauza fiind numărul mare de remitențe ce intră în țara noastră în valută străină.

Tabelul 2: Cererea și oferta de valută pe piața R. Moldova

Anul	Unitate de măsură: milioane dolari USD					
	Cumpărări de valută străină de la persoane fizice			Vânzări de valută către persoane fizice		
	Euro	Dolari SUA	Total	Euro	Dolari SUA	Total
2016	1,688.15	695.08	2,754.39	500.44	257.50	861.83
2017	1,938.22	684.69	3,073.19	614.36	330.20	1,090.58
2018	2,235.58	657.41	3,383.48	790.71	324.30	1,256.56
1019	2,396.19	507.41	3,503.95	912.79	382.50	1,438.31

Sursa: raport: Cererea și oferta de valută în RM, Banca Națională a Moldovei

Un alt indicator ce poate fi luat drept exemplu pentru a adevări gradul de analfabetism financiar este statistica creditelor oferite în Moldova de băncile comerciale. Astfel ponderea creditelor acordate până la finele semestrului III al anului 2019 de băncile din Moldova persoanelor juridice rezidente a constituit 78%, în descreștere cu 0,3%. Potrivit Băncii Naționale, acestei categorii de persoane i-au fost acordate credite în sumă de 26,66 mld. lei (-0,4% față de perioada precedentă) din totalul creditelor în valoare de 34,18 mld. lei (-0,08%). În același timp, creditele acordate persoanelor fizice rezidente au crescut până la 7,12 mld. lei (+ 1%), iar ponderea lor în volumul total a crescut de la 20,5% la 20,8%. Creditele acordate persoanelor nerezidente la sfârșitul semestrului III s-au ridicat la 391,6 mil. lei (-0,08%), iar creditele acordate persoanelor fizice nerezidente au însumat 10,83 mil. lei (+2,4%).

Toți indicatorii și datele prezentate anterior relevă un adevăr valid și ilustrează faptul că costurile analfabetismului financiar sunt semnificative și se resimt la toate etape vieții. Avem

nevoie de cunoștințe elementare financiare din momentul fragedei copilării când mergem la magazin pentru a face cumpărături, ulteriori în perioada adolescenței și cu atât mai mult la maturitate. Problema socializării copiilor este privită în perspectivă versus îmbunătățirea indispensabilă a stării populației. Socializarea calitativă a oricărei personalități se realizează prin îmbinarea proceselor de: adaptare, integrare, autodezvoltare și autoactualizare. Succesul acestui proces depinde de poziția activă a individului și de asimilarea de către acesta a experienței sociale. Necesitatea acestora este redată în schema ce prezintă acțiunile specifice fiecărei vârste/etape ale vieții și cunoștințele financiare inerente.

Consumatorii care nu înțeleg aceste concepte ajung să plătească comisioane de tranzacții mai mari, să facă datoriile și să sfârșească cu dobânzi mai mari, ceea ce îl determină să economisească mai puțin. Astfel putem menționa câteva avantaje ale educației financiare:

- capacitatea decizională financiară corectă;
- perceperea funcțională a produselor financiare;
- utilizarea corectă a instrumentelor de creditare;
- însușirea noțiunilor de planificare financiară și fiscală;
- credibilitate de a asigura bunurile personale;
- formarea unor cetățeni responsabili prin îndeplinirea obligațiilor financiare față de stat și societate.

Fenomenul analfabetismului financiar în R. Moldova este la etapa de conștientizare, de aceea rolul educației financiare pentru tineri s-a transformat astăzi într-o necesitate vitală în contextul unei societăți moderne. Educația financiară și antreprenorială au devenit deja obligatorii pentru a-i ajuta pe copii să-și construiască propriul drum, într-o perioadă în care tendințele sunt peste tot, cardurile de credit se obțin ușor iar cumpărăturile sunt la un clic distanță. Principiile și valorile promovate de sistemul educațional sunt în strictă corelație cu viața cotidiană, cu modul în care se manifestă indivizii în calitate de consumatori sau producători.

Educația financiară trebuie concepută ca o politică integrală, bazată pe colaborarea tuturor actorilor implicați: administrația publică, industria financiară, entitățile și în deosebi sistemul de învățământ. Acesta trebuie să încurajeze cetățenii să își dezvolte spiritul critic de-a lungul întregii vieți, să asigure o continuitate în programele de competență și reorientare profesională, să cultive o cultură de autoreglementare financiară, .

UNESCO declară educația financiară (economică) ca una dintre noile educații, ce face ca generația tânără să înțeleagă problemele din cotidian, îi ajută să identifice și să evalueze consecințele deciziilor personale, ale părinților și autorităților. În sistemul economiei de piață pentru elevi este important să dezvolte abilitățile de gândire economică, să evalueze costurile și beneficiile implicate de diferite decizii, să elaboreze un comportament adecvat societății. Acestea vor contribui la dezvoltarea gândirii critice, la formarea unui sistem de valori și educarea unui cetățean activ și cu spirit de inițiativă.

Programele de educație economică și antreprenorială formează capacități de înțelegere și rezolvare a problemelor cu care oamenii se confruntă zilnic, facilitează luarea de decizii în situații economice concrete. Curriculum-ul pentru programele de Educație economică și antreprenorială constituie un suport didactic de bază adresat profesorului și întregii comunități educaționale pentru realizarea eficientă a procesului educațional și este centrat pe competențe. Documentele conceptuale și normative ale sistemului educațional din Republica Moldova tratează Educația Economică și antreprenorială ca parte integrantă conceptului și practicii educaționale moderne.

În scopul promovării incluziunii financiare și susținerii educației financiare a tinerii generații, anual, la nivel global, se organizează „Săptămâna internațională a educației financiare”. Misiunea activității este de a spori conștientizarea față de importanța educației financiare și a incluziunii financiare pentru copii și tineri. Cadrul integrativ validat de R. Moldova prin intermediul BNM, Ministerul finanțelor, Băncilor comerciale, Comisia națională a pieței financiare este determinat de seminarele, atelierile de lucru, workshop-urile, instruirile organizate în rândul tinerilor cu scopul consilierii acestora pentru dezvoltarea, accesarea, generarea și autoeficiența în potențialul personal. În acest sens sunt invocate modele comportamentale de integrare financiară, sunt inițiate vizite și excursii de studii cu aspect interactiv. Toate acțiunile inițiate au ca scop familiarizarea cu aspectele practice și teoretice a sectorului bancar precum și aria preocupărilor sectorului financiar.

Concluzii.

Problema analfabetismului financiar nu este specifică unui segment de vârstă, sex sau țară. Aceasta afectează toate grupurile sociale indiferent de mediul de proveniență al acestora, cu toate că mediul rural consemnează un grad mai accentuat în comparație cu cel urban. Cauzele descrise prin prisma dimensiunilor economico-financiare fac obiectul aserțiunii de față și determină argumente în plus că fenomenul există. Convingerile individuale restrictive privind nevoia de achiziții cognitive și relevanța acestora prin gestionarea la nivelul competențelor instrumental aplicative cu efecte în dezvoltarea socială durabilă reprezintă un alt impediment precum și percepția eronată asupra nevoii de educație financiară a indivizilor. Aceste delimitări și nu doar pot constitui elemente ale factorilor de risc în evoluția analfabetismului financiar pe care actanții politicilor educaționale trebuie să le considere și să le dezvolte în strategiile educaționale ulterioare.

Referințe bibliografice:

- 1.Codul educației al Republicii Moldova din 17.07.2014, disponibil pe <http://lex.justice.md/md/355156/>
- 2.Strategiei Sectoriale de Dezvoltare pentru anii 2014-2020 „Educația-2020” http://particip.gov.md/public/documente/137/ro_1112_Educatia-2020.pdf
- 3.Gremalschi, Anatol. 2017. Creșterea rolului părinților și comunităților în guvernarea educației: Studii de politici educaționale / Inst. de Politici Publice; resp. ed.: – Chișinău: S. n., (Tipogr. "Lexon-Prim"). – 92 p., p.43.
- 4.Gremalschi, A. 2016. Extinderea accesului la o educație de calitate: obiective ambițioase, dar greu de atins: Studiu de politici educaționale / Inst. de Politici Publice, – Chișinău: S. n., (Tipogr. «LexonPrim»). – 60 p., p.19 7
- 5.https://gflec.org/wp-content/uploads/2015/11/3313-Finlit_Report_FINAL-5.11.16.pdf
- 6.<https://countryeconomy.com/ratings/moldova>
- 7.<http://www.finlit.mhfi.com/> Word Bank Development Research Group ”Financial Literacy Around the World: insights from the standard and poor,s ratings services global financial literacy survey”

8. <http://aee.edu.md/content/rezultatele-%C3%AEnregistrate-de-republica-moldova-%C3%AEn-programul-interna%C8%9Bional-de-evaluare>
9. http://appa-asigurari.ro/doc/Studiu_KPMG_APPA.pdf
10. <http://cntm.md/sites/default/files/DRAFT%20Evaluarea%20SNOFM.pdf>
11. <https://bnm.md>
12. <https://www.cnpf.md/ro>